

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Nc/40/2014
Identifikačné číslo spisu: 6713214043
Dátum vydania rozhodnutia: 04.11.2014
Meno a priezvisko: JUDr. Milan Deák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2014:6713214043.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávnenej UNION zdravotná poisťovňa, a.s., so sídlom v Bratislave, Bajkalská 29/A, proti povinnej E.. U. bývajúcej vo B., na uspokojenie pohľadávky oprávnenej v sume 38,04 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 9 Er 569/2013, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 2 CoE 85/2014, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici Mgr. Katarína Katková, JUDr. Renáta Deáková, Mgr. Štefan Baláž, JUDr. Zita Nagypálová, JUDr. Peter Priehoda, JUDr. Ferdinand Zimmermann, JUDr. Ivica Hanusková, Mgr. Dušan Ďurian, JUDr. Anna Snopčoková, JUDr. Jozef Mikluš, Mgr. Ján Bednár, JUDr. Juraj Babjak, JUDr. Jozef Ryant, Mgr. Rudolf Durta, doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD., JUDr. Jaroslav Gallo, Mgr. Ivana Datlová, JUDr. Drahomíra Mikulajová, JUDr. Ján Škvarka, JUDr. Slavoj Sendecký, JUDr. Ján Deák, nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 2 CoE 85/2014 (vec Okresného súdu Zvolen sp. zn. 9 Er 569/2013).

Odôvodnenie

V konaní vedenom na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 2 CoE/85/2014 oznámili sudcovia tohto súdu, že sú u nich dané dôvody, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci (§ 14 ods. 1 O.s.p. a § 15 O.s.p.). Predseda krajského súdu v zastúpení podpredsedu Opatrením č. 266 z 25. septembra 2014 pod sp. zn. 1731/14 uznal dôvody ktoré vo svojom vyjadrení uviedli sudcovia JUDr. Ing. Ján Gandžala, PhD., JUDr. Danica Kočičková, JUDr. Jaroslav Mikulaj, JUDr. Mária Podhorová, JUDr. Mária Rišiaňová JUDr. Alexander Mojš, JUDr. Klaudia Kosková, JUDr. Milan Segeč, JUDr. Alena Antalová, JUDr. Jana Novotná, JUDr. Jarmila Badíková, JUDr. Drahomíra Dibdiaková, JUDr. Eva Kmeťová, JUDr. Alena Križanová, JUDr. Daniela Maštalířová, JUDr. Miroslava Púchovská, JUDr. Miriam Sninská, JUDr. Mária Jamrišková, JUDr. Peter Chovanko, JUDr. Alojz Palaj, JUDr. Ján Bobor, JUDr. Ľubomír Bušík, PhD, a vylúčil ich z prejednávania a rozhodovania exekučnej veci oprávnenej Union zdravotná poisťovňa, a. s. Bratislava proti povinnej Eve Železníkovej o vykonanie exekúcie vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 9Er/569/2013 a na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 2CoE/85/2014. Sudcov Mgr. Katarínu Katkovú, JUDr. Renátu Deákovú, Mgr.

Štefana Baláza, JUDr. Zitu Nagypálovú, JUDr. Petra Priehodu, JUDr. Ferdinanda Zimmermanna, JUDr. Ivicu Hanuskovu, Mgr. Dušana Ďuriana, JUDr. Annu Snopčokovú, JUDr. Jozefa Mikluša, Mgr. Jána Bednára, JUDr. Juraja Babjaka, JUDr. Jozefa Ryanta, Mgr. Rudolfa Durtu predseda krajského súdu nevylúčil a u sudcov doc. JUDr. Milana Ďuricu, PhD., JUDr. Jaroslava Galla, Mgr. Ivany Datlovej, JUDr. Drahomíry Mikulajovej, JUDr. Jána Škvarku, JUDr. Slavoj Sendeckého, JUDr. Jána Deáka dôvody vylučujúce sudcu z prejednávania a rozhodovania veci (§ 14 ods. 1 O.s.p.) neposúdil a spis bol predložený na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (§ 15 tretia veta O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Banskej Bystrici (§16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezáujatosti sudcov krajského súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezáujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní veci, k nezáujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právnu relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to:

1. k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo
2. k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, alebo
3. k zástupcom účastníkov konania, ktorý vzťah by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prejednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť (nadriadeného) súdu prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ktorá je uvedená ústavným zákonom č. 23/1991 Zb, čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uverejnenej pod č. 460/1992 Zb.), treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezáujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) k danej problematike.

ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti

(pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Je potrebné brať zreteľ na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie medzi členmi spoločnosti; preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prerokovania a rozhodovania veci), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranné (porovnaj napr. I. ÚS 332/08).

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Uvedené závery a východiská boli podkladom pre rozhodnutie najvyššieho súdu v danej veci.

Z vyjadrenia sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici Mgr. Kataríny Katkovej, JUDr. Renáty Deákovej, Mgr. Štefana Baláža, JUDr. Zity Nagypálovej, JUDr. Petra Priehodu, JUDr. Ferdinanda Zimmermanna, JUDr. Ivicy Hanuskovej, Mgr. Dušana Ďurianu, JUDr. Anny Snopčokovej, JUDr. Jozefa Mikluša, Mgr. Jána Bednára, JUDr. Juraja Babjaka, JUDr. Jozefa Ryanta, Mgr. Rudolfa Durtu, doc. JUDr. Milana Ďuricu, PhD., JUDr. Jaroslava Galla, Mgr. Ivany Datlovej, JUDr. Drahomíry Mikulajovej, JUDr. Jána Škvarku, JUDr. Slavojka Sendeckého, JUDr. Jána Deáka však nebolo možné vyvodiť záver, že ich vzťah k sudkyňi JUDr. Eve Železníkovej presiahol profesionálny (kolegiálny) rámec. Vo svojich vyjadreniach totiž uviedli, že ich vzťah k povinnej JUDr. Eve Železníkovej je kolegiálny resp. dlhoročný pracovný a pre tento sa cítia byť zaujatí.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto súvislosti opätovne pripomína, že u takéhoto kolegiálneho vzťahu chýba objektívny základ na konštatovanie zaujatosti, pretože vzájomné vzťahy medzi sudcami sú založené na profesionalite a kolegiálnosti. Ak by z takéhoto základu bol vyvodzovaný opačný záver, teda pochybnosti o tom, či takýto sudcovia budú schopní nezaujato a spravodlivo rozhodovať, znamenalo by takéto posudzovanie vlastne, že výlučne pracovný a kolegiálny vzťah medzi sudcami vo všeobecnosti prezumuje porušovanie sudcovských povinností a zásad sudcovskej etiky. Ak rámec týchto vzájomných vzťahov neprekročí hranicu profesionalnosti a kolegiálnosti, nemožno mať bez ďalšieho pochybnosti o ich nezaujatosti. Až v prípade, že by vzájomný vzťah prerástol cez rýdzo profesionálny rámec výkonu funkcie sudcu a nadobudol charakter bližšieho osobného vzťahu, pôjde o okolnosť vzbudzujúcu

opodstatnené pochybnosti o nezaujatosti a teda išlo by o dôvod pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí. Vzťahy medzi sudcami, ktoré však bežný pracovný a kolegiálny rámec neprekračujú [t. j. ak tieto vzťahy spočívajú iba na tom, že sa sudcovia navzájom poznajú, pretože na výkon funkcie sú zaradení na rovnaký (prípadne vyšší alebo nižší) súd, v tom istom oddelení alebo senáte], nemajú teda samé osebe povahu dôvodov vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí. Iba tá skutočnosť, že určitá vec sa týka sudcu, ku ktorému má ďalší sudca či sudcovia len profesionálny, resp. kolegiálny vzťah, nemôže založiť pomer predpokladaný ustanovením § 14 ods. 1 O.s.p.

Nielen judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (porovnaj napr. uznesenia z 25. marca 2011, sp. zn. 1 Nc 18/2011, z 15. apríla 2011, sp. zn. 1 Nc 26/2011, zo 14. júla 2011, sp. zn. 1 Nc 39/2011) nepovažuje samotné kolegiálne vzťahy za objektívny základ na konštatovanie zaujatosti; rovnako tomu je aj v rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky. Napríklad v náleze z 24. februára 2011, sp. zn. IV.ÚS 345/09 vyslovil ústavný súd názor, že samotné kolegiálne vzťahy medzi sudcami nemôžu byť dôvodom na spochybnenie ich nestrannosti a na ich vylúčenie z prerokúvania vecí z toho dôvodu. V inom náleze (z 26. augusta 2010, č. k. IV. ÚS 124/2010-41) ústavný súd uviedol, že kolegiálne vzťahy, ak nie sú ďalšie okolnosti signalizujúce možnú nestrannosť sudcu, v zásade nie sú dôvodom na spochybnenie jeho nestrannosti, a to takej intenzity, aby boli dôvodom na jeho vylúčenie z prerokúvania vecí z tohto dôvodu. V uznesení z 20. októbra 2010, č. k. I. ÚS 352/2010-6 ústavný súd pripomenul, že pracovný, resp. kolegiálny vzťah sudcu nemôže dostatočne objektívne spochybníť jeho nepredpojatosť v takej miere, aby musel byť vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie. Zhodný prístup k uvedenej problematike vzťahu kolegiality vo svojej rozhodovacej činnosti zastáva aj Nejvyšší soud České republiky (porovnaj napr. uznesenie sp. zn. 11 Nd 456/2010 zo 14. januára 2011 a tam označenú ďalšiu judikatúru) a Ústavní soud České republiky (porovnaj napr. IV.ÚS 469/10, I.ÚS 274/09, III. ÚS 229/02).

V súvislosti s uvádzanými kolegiálnymi vzťahmi ešte považuje nadriadený súd za potrebné uviesť, že iba skutočnosť, že určitá vec sa týka sudcu, ku ktorému má iný sudca len rýdzo kolegiálny a profesionálny vzťah, sama o sebe nie je dôvodom pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania vecí v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na považuje za potrebné poznamenať, že i keď po tom ako mu vec bola vrátená najvyšším súdom bez meritórneho vybavenia prípisom z 6. októbra 2014, v danom prípade predseda Krajského súdu v Banskej Bystrici v zastúpení podpredsedu opakovane predložil vec len na rozhodnutie o vylúčení resp. nevyhlúčení sudcov doc. JUDr. Milana Ďuricu, PhD., JUDr. Jaroslava Galla, Mgr. Ivany Datlovej, JUDr. Drahomíry Mikulajovej, JUDr. Jána Škvarku, JUDr. Slavoj Sendeckého, JUDr. Jána Deáka rozhodoval aj o sudcoch Mgr. Kataríne Katkovej, JUDr. Renáte Deákovej, Mgr. Štefanovi Balážovi, JUDr. Zite Nagypálovej, JUDr. Petrovi Priehodovi, JUDr. Ferdinandovi Zimmermannovi, JUDr. Ivici Hanuskovej, Mgr. Dušanovi Ďurianovi, JUDr. Anne Snopčokovej, JUDr. Jozefovi Miklušovi, Mgr. Jánovi Bednárovi, JUDr. Jurajovi Babjakovi, JUDr. Jozefovi Ryantovi, Mgr. Rudolfovi Durtovi.

Ako vyplýva z obsahu spisu v predmetnej exekučnej veci na základe oznámenia skutočností, pre ktoré sudca je(sú) vylúčený(i) sudcami Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Ing. Jánom Gandžalom, PhD., JUDr. Danicou Kočíčkovou, JUDr. Jaroslavom Mikulajom, JUDr. Máriou Podhorovou, JUDr. Máriou Rišiaňovou JUDr. Alexandrom Mojšom, JUDr. Klaudiou Koskovou, JUDr. Milanom Segečom, JUDr. Alenou Antalovou, JUDr. Janou Novotnou, JUDr. Jarmilou Badíkovou, JUDr. Drahomírou Dibdiakovou, JUDr. Evou Kmeťovou, JUDr. Alenou Križanovou, JUDr. Danielou Mašťalírovou, JUDr. Miroslavou Púchovskou, JUDr. Míriam Sninskou, JUDr. Máriou Jamriškovou, JUDr. Peterom Chovankom, JUDr. Alojzom Palajom, JUDr. Jánom Boborom, JUDr. Ľubomírom Bušíkom, PhD, predseda súdu v zastúpení podpredsedu akceptoval vylúčenie týchto sudcov Opatrením č. 266 z 25. septembra 2014 pod Spr. 1731/14. Išlo tu o mimoinštančný postup skúmania (ne)zaujatosti sudcu. Konanie o vylúčenie sudcu prebiehajúce v mimoinštančnom postupe, ako sa opakovane zdôrazňuje, má celý rad osobitostí (porovnaj bližšie napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Nc 47/2011 z 25. augusta 2011; uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 213/06 z 28.

júna 2006, uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 572/2012 z 22. novembra 2012, sp. zn. III. US 169/2013 zo 16. apríla 2013, sp. zn. ÚS 43/20J4 z 21. januára 2014). Vo vzťahu k ostatným sudcom vo veci si však predseda súdu uzurpoval aj právomoc, ktorú zákon priznáva len nadriadenému súdu. Opatrenie č. 266 z 25. septembra 2014 pod sp. zn. Spr. 1731/14 vydal v zmysle zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov ako orgán správy a riadenia súdu i keď súdy nie sú oprávnené skúmať takéto akty ich platnosť, či zákonnosť mimo rámca správneho súdnictva, ale zásadne len so zreteľom na to, či išlo o akty ničotné (nulité, paakty), teda o akty, ktorých vady sú tak závažné (čo do zápornej kvality), že sa neuplatní prezumpcia ich správnosti; na takéto správne akty súdy neprihliadajú ani z nich nevychádzajú (§ 135 ods. 2 O.s.p.). Akty aplikácie práva vydané správnymi orgánmi, ktoré vzhľadom k svojej povahe a závažnosti predstavujú prekážku zamýšľaných (zákonom prezumovaných) právnych účinkov, pri ktorých už nemožno hovoriť, že sa jedná o správny akt, resp. že došlo k jeho vzniku, sú teóriou práva označované za ničotné akty. Právna teória za najčastejšie dôvody ničotnosti právnych aktov označuje 1/vydanie aktu pri zrejmom prekročení právomoci; 2/ nepochybná neurčitosť, nezrozumiteľnosť obsahu aktu, v dôsledku toho jeho nerealizovateľnosť; 3/ absolútna nemožnosť plnenia obsahu aktu; omyl v osobe, či neexistencia adresáta; 4/ vydanie aktu pod nátlakom, či podvodom; 5/ nedostatky podstatných náležitostí aktu a podobne. Z uvedeného vyplýva, že teória práva pri formulovaní dôvodov ničotnosti používa výrazy a formulácie, ktoré je potrebné vykladať vždy s ohľadom

na konkrétnu situáciu. Za tejto situácie je potom ničotnosť právneho aktu oprávnený autoritatívne posúdiť (vyložiť) príslušný orgán, ktorým je súd alebo správny orgán. Osobitnými prípadmi sú tzv. paakty, t. j. akty vydané subjektom, ktorý nemá oprávnenie (právomoc) ich vydávať. Takýto akt nemá žiadne právne účinky. Právomocou sa vo všeobecnosti rozumie schopnosť vydávať normatívne a individuálne právne akty v rámci zverenej kompetencie. Kompetencia je zákonom vymedzený okruh spoločenských vzťahov zverených do právomoci príslušného orgánu. Vzhľadom na vyššie uvedené Najvyšší súd slovenskej republiky posudzoval dôvody pre vylúčenie z aspektu § 14 O.s.p. aj u sudcov Mgr. Kataríny Katkovej, JUDr. Renáty Deákovej, Mgr. Štefanai Balážova, JUDr. Zity Nagypálovej, JUDr. Petra Priehodu, JUDr. Ferdinanda Zimmermanna, JUDr. Ivici Hanuskovej, Mgr. Dušana Ďuriana, JUDr. Anny Snopčokovej, JUDr. Jozefa Mikluša, Mgr. Jána Bednára, JUDr. Juraja Babjaka, JUDr. Jozefa Ryanta a Mgr. Rudolfa Durta.

Preskúmaním obsahu vyjadrení vyššie uvedených sudcov nezistil žiadne také relevantné skutočnosti, ktoré by zakladali dôvod pre ktorý by mohli vzniknúť pochybnosti o tom, že títo sudcovia nebudú v predmetnej veci postupovať nezaujato a neutrálne; Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodol tak, že ich nevytlúčil z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 2 : 1.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

Odlíšné stanovisko sudcu JUDr. Milana Deáka

Podľa § 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov pripájam toto odlíšné stanovisko k uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) zo 4. novembra 2014, sp. zn. 1 Nc 40/2014.

Pre zákonnosť (legalitu) je charakteristický princíp viazanosti štátnych orgánov právom, čo znamená, že rozhodnutia a úkony štátnych orgánov majú mať oporu v právnom poriadku. Vyjadruje to napokon aj čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Nesúhlasím s väčšinovým rozhodnutím senátu najvyššieho súdu (prezentovaným sudkyňou spravodajkyňou JUDr. Janou Cisárovou a sudkyňou JUDr. Oľgou Belkovou), ktorým sa posúdilo, že sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici Mgr. Katarína Katková, JUDr. Renáta Deáková, Mgr. Štefan Baláž, JUDr. Zita Nagypálová, JUDr. Peter Priehoda, JUDr. Ferdinand Zimmermann, JUDr. Ivica Hanusková, Mgr. Dušan Ďurian, JUDr. Anna Snopčoková, JUDr. Jozef Mikluš, Mgr. Ján Bednár, JUDr. Juraj Babjak, JUDr. Jozef Ryant, Mgr. Rudolf Durta, Doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD., JUDr. Jaroslav Gallo, Mgr. Ivana Datlová, JUDr. Drahomíra Mikulajová, JUDr. Ján Škvarka, JUDr. Slavoj Sendecký a JUDr. Ján Deák nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 2CoE 85/2014 (vec Okresného súdu Zvolen sp. zn. 9Er 569/2013). Nadriadený súd v danom prípade totiž nebol oprávnený meritórne vôbec rozhodovať.

Právomoc rozhodovať o vylúčení, resp. nevyvúčení sudcov z prejednávania a rozhodovania veci zákon priznáva len nadriadenému súdu: o tom, či je sudca vylúčený, rozhodne do desiatich dní od predloženia veci nadriadený súd v senáte (§ 16 ods. 1 tretia veta pred bodkočiarkou O.s.p.). Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.).

Vylúčenie sudcu nastáva priamo zo zákona, nie až výrokom nadriadeného súdu; inštitút vylúčenia sudcu je objektívnou procesnou kategóriou (porovnaj tiež napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 MCdo 17/2009 z 29. októbra 2009). Sudca má povinnosť o svojom vylúčení neodkladne informovať predsedu súdu podľa § 15 ods. 1 O.s.p. Predseda súdu môže prideliť vec inému sudcovi, ak s tým sudca, o ktorého vylúčenie ide, súhlasí; pridelenie zabezpečí podľa osobitného predpisu. Ak ide o vylúčenie sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. a predseda súdu má za to, že nie je dôvod pochybovať o nezáujatosti sudcu, predloží vec na rozhodnutie súdu uvedenému v § 16 ods. 1 O.s.p. Ak skutočnosti podľa odseku 1 § 15 predpokladajú vylúčenie aj ďalších sudcov toho istého súdu, sudca pripojí k oznámeniu aj vyjadrenia týchto sudcov (§ 15 ods. 2 O.s.p.).

Pred zavedením možnosti pridelenia veci inému sudcovi po splnení povinnosti sudcu oznámiť predsedovi súdu spomenuté skutočnosti, t. j. možnosti bezprostredného a konečného vyriešenia otázky vylúčenia sudcu hneď a priamo na príslušnom procesnom súde opísaným zákonným postupom, bolo nutné aj v takomto prípade predložiť vec nadriadenému súdu, čo zapríčiňovalo zbytočné prietahy v konaní. Právna úprava tohto postupu pri vylúčení zákonného sudcu sleduje urýchlenie konania v tých prípadoch, keď sa vyskytli okolnosti, existencia ktorých by mohla vzbudiť zdanie pochybnosti v účastníkoch či vo verejnosti o nezáujatosti a nestrannosti sudcu. Objektívnosť navrhovaného postupu má zákonodarca zabezpečenú predchádzajúcim súhlasom sudcu ako aj tým, že predseda súdu môže vec prideliť inému sudcovi len v súlade s rozvrhom práce, pričom zneužitie navrhovanej úpravy štátnou správou súdov sa považuje za vylúčené skutočnosťou, že súčasne musia byť splnené obe podmienky (porovnaj dôvodovú správu k zák. č. 501/2001 Z. z.).

Mám predovšetkým za to, že postup predsedu krajského súdu v prejednávanej veci nekorešpondoval s cit. zákonnou úpravou, v zmysle ktorej po tom, čo mu sudcovia oznámia skutočnosti vylučujúce ich z prejednávania a rozhodovania veci, môže len:

- a/ opatrením prideliť vec s ich súhlasom iným sudcom v súlade s osobitným predpisom, ak akceptuje nimi oznámené dôvody alebo
- b/ predložiť vec na rozhodnutie nadriadenému súdu, ak má za to, že nie je dôvod pochybovať o nezáujatosti týchto sudcov.

Zákon tu s akýmkoľvek len parciálnym riešením otázky zaujatosti sudcov predsedom súdu neráta (neumožňuje ho); neprichádza vôbec do úvahy (nemá žiaden zákonný podklad), aby predseda súdu priamo svojím opatrením časť sudcov z prejednávania a rozhodovania veci vylúčil a časť nevyvúčil a vo vzťahu k ostatným sudcom, u ktorých dôvod na pochybnosti o ich nezáujatosti nevzhladol, vec predložil na rozhodnutie nadriadenému súdu. Keďže predseda Krajského súdu v Banskej Bystrici v predmetnej veci presne takto postupoval, konal v rozpore s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky,

prekročiac zákonom stanovený rozsah svojej právomoci (§ 15 ods. 1 O.s.p.).

Aprobáciou spomínaného chybného postupu väčšinou rozhodnutím senátu najvyššieho súdu sa vlastne nadriadený súd stavia do pozície len akéhosi „pomocného“ orgánu predsedu podriadeného súdu; neskúmajúc či rešpektujúc kritéria jeho „vylúčenia“, nadväzuje na jeho nezákonný postup (z neho vychádza) tak, že rozhoduje o ďalších sudcoch.

Najvyšší súd v predmetnej veci najprv listom zo 6. októbra 2014 vrátil spis Krajskému súdu v Banskej Bystrici za účelom predloženia riadnej, podanému už výkladu zodpovedajúcej predkladacej správy. V spomenutom liste upozornil, že postup predsedu krajského súdu zjavne nekorešponduje s citovanou zákonnou úpravou, v zmysle ktorej predseda súdu po tom, čo mu sudcovia oznámia skutočnosť vylučujúce ich z prejednávania a rozhodovania vecí, opatrením nerozhoduje /priamo/ o ich (ne)vylúčení, ale v prípade, že akceptuje sudcami oznámené dôvody, s ich súhlasom pridelí vec iným sudcom v súlade s osobitným predpisom (§ 51 ods. 4 písm. d/ zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Pokiaľ však predseda súdu v dôsledku oznámení sudcov vzniknutú procesnú situáciu nemôže vyriešiť komplexne, t. j. ak nedôjde k prideleniu veci iným sudcom (teda ak nemožno bezprostredne a konečne vyriešiť otázku vylúčenia sudcov hneď a priamo na príslušnom procesnom súde už opísaným postupom bez potreby predloženia veci nadriadenému súdu), je bez ďalšieho povinný predložiť vec (spis) na rozhodnutie nadriadenému súdu, a to o všetkých sudcoch, ktorí oznámenie podali (teda tých, ktorí sa na základe príslušnej skutočnosti cítili vo veci zaujatí).

Keďže predseda krajského súdu opätovne nepredložil vec postupom zodpovedajúcim § 15 ods. 1 O.s.p. (neodstránil nedostatky vytknuté v liste zo 6. októbra 2014), zastávam názor, že nadriadený súd nemal oprávnenie vo veci vylúčenia sudcov meritorne rozhodovať, ale mal zotrvať na svojom predchádzajúcom stanovisku a spis vrátiť s dôrazom na už raz uvedené Krajskému súdu v Banskej Bystrici.

Na záver, ako na ukážku evidentnej straty orientácie v tom, o čom vlastne najvyšší súd môže rozhodovať, stačí upozorniť ešte na to, že nadriadený súd rozhodoval aj o tých sudcoch krajského súdu, vo vzťahu ku ktorým mu vec na rozhodnutie predsedom súdu predložená ani nebola (jedná sa o sudcov, ktorí sa vo veci zaujatí necítili, teda ani nepodali oznámenie v zmysle § 15 ods. 1 prvá veta, ods. 2 O.s.p.).